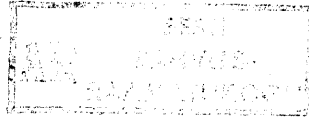

I. AASTAKÄIK

№ 5

1924

Registreeritud
13096.

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

ILMUB KORD KUUS

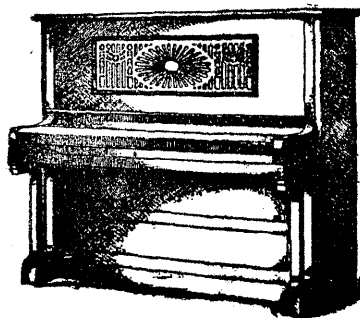

TALLINN

KÕIGE SUUREM KLAVERIVABRIK EESTIS

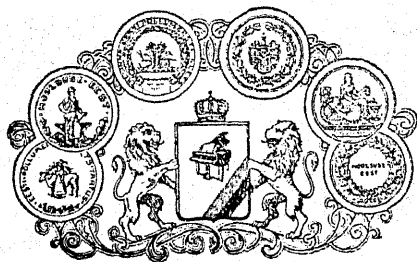
ASTRON A/S

* * *
 Valmistab oma vabrikus
 kõrgeväärtuslisi:
 tiivklaverisi, pianino-
 sid, harmooniumisid ja
 grammofonisid
 * * *

* * *
 Kodumaa ja väljamaa
 kunstnikkude poolt
 maailma kõige paremate
 mänguriistade
 vääriliseks tunnistatud
 * * *

TARTUS, AIA UUL. Nr. 67 * Kõnetraat Nr. 468

Asut.
1872

Asut.
1872

OSKAR HEINE

end.
J. Moritz'i
KLAVERIVABRIK
 Tartus, Tähe uul. 114. Kõnetr. 4-82

On kõige vanem sellel alal spe-
 tsiaal-tööstus Eestis ja soovitab
 kõrge väärtusega, ilusa kõlaga
 puhtaltväljatöötatud pianinosid,
 mitmesuguses suuruses.

Tallinna
 esitus: **Karl Jürgenson,**
 Kuninga uul. 5.

„MUUSIKALEHE“

üksikuid numbreid müüvad järgmised raamatukauplused:

Tallinnas: Pihlakas, „Rahvaülikool“, Ploompuu,
 „Päevaleht“, „Esto-Muusika“. Ajalehe müüjate
 artell, raudteejaama raamatukapp.

Tartus: „Postimees“, Kaarna, Ajalehe müügi artell,
 J. Raudsepa trükikoda, o/ü. „Esto-Muusika“
 abik., Peeter Ilves.

Narvas: J. Koikson, raudtee jaama raamatukapp.

Pärnus: A. Kung, Karu, Õpetajate O.-ü. „Liit“.

Viljandis: H. Leoke, „Valgus“, Rennit.

Rakveres: J. Priimann, N. Erna.

Haapsalus: Tamverk, J. Kopel.

Paides: Seidelberg, Leesment.

Valgas: „Kultura“, Lepik-Saar, pr. Kauke.

Võrus: S. Songi, J. Paju, „Täht“.

Petseris: Piirisild.

Kuresaares: T. Liiv, Saaremaa kirjastus-ühisus.

Tapal: J. Luuk.

Narva-Jõesuus: J. Retsnik.

Antslas: K. Kivi.

Amblass: J. Õun.

Aegviidus: Tomasov.

Mustvees: Martinson.

Jõhvis: Generalof, M. Nigol.

Kosel: Tollmann.

Keilas: G. Kulp.

Türi-Allikul: Rumvaldt.

Võhmas: Pokhof.

Suure-Jaanis: J. Mutli.

Tõrvas: A. Ilisson.

Tarvastus: J. Lapp.

Irboska jaamas: einelauapidaja.

Lehtses: O. Hinzenberg.

Varbolas: Joh. Kraut.

Elvas: raudteejaama raamatukapp.

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

Vastutav ja tegev toimetaja: Juhan Aavik, Tartu, Viljandi uul. 11, k. 2. — Väljaandja: Eesti Lauljate Liit. Toimetuse ja talituse adress: Tallinn, Mütürivahe uul. 16, Eesti Lauljate Liit — Ajakiri Muusikaleht.

Tellimishind: ühes saatekuludega aastas: 400 m., poolaastas 200 m. Üksik number 30 m., noodilisaga 50 m.

Sisu: Muusikaline kiri Latviast. — Juhan Aavik. Muusika kongressid ning pidustused. — P. Ramul. Laste laulmisest. — Dr. D. Brovkin. Kontsertide ülevaade. — P. Ramul. Latviya ülikooli segakoori kontsertide puhul. — Juhan Aavik. Kroonika. Pildid: A. Bobkovic. — Latviya ülikooli segakoor. — Heino Eller. — „Suomen Laulu“ segakoor. — Tallinna Koolinoorsoo Muusika-Ühingu segakoor. — Professor Heikki Klemetti.

Muusikaline kiri Latviast.

Muljed ja tähelepanekud Latviya päälinnast. — Juhan Aavik.

II.

On tõsiasi, et kunst ühe väikerahva juures müüdi loomulikke edenemisvõimalusi ei leia, kui seda riigi poolt suuremal määral ei toetata. Selle küsimuse juures on meil palju piike murtud, kuid ta on ikkagi veel tänini lahendamata ja, peab ütleva, kogu meie kunstielu suureks kahjuks.

Mind huvitas sellepärast küsimus, kui võrd Läti valitsus ja parlament oma muusikaelust huvitatud on ja milliseid ohvreid ta selle toetamiseks kannab. Vastuseid nende küsimuste pääle tahan oma lugejatega jagada. Tarvitan siin andmeid, mis pooleteise aasta eest Riias olles ja Läti haridusminister Daugēga kunstiküsimuste üle pikemalt juttu ajades, viimaselt sain, ühtlasi täiendades neid tähelepanekutega viimsest Latviya päälinnast viibimisest.

Läti riik oma valitsuse näol annab kunstidele rahvuslises isolemises väga tähtsa koha. Ta on äratundmisel, et see tähtis kultuurtegur iseäranis ühe poliitiliselt noore väikerahva juures häid väljendusvõimalusi pakub suurte kultuurrahvaste seas enda omapäraga väljapaista.

Sellepärast paneb Läti valitsus nii loova kui ka ettekandva kunsti edenemise pääle suurt rõhku ja kulutab selleks suuri summe teadmises, et need häid kultuurilisi dividende annavad. Riigi kulul peetakse üleval natsionaal-ooper, natsionaal-draama, kon-

servatoorium ja kunstide akadeemia. Kõik see maksab riigile aastas mitmed kümned miljonid ja kuigi viimse aja majanduspoliitika tagajärjel mitmed asutused kärpimist on tunda saanud, jätkub toetusest siiski selleks, et need kunstiasutused küllalt otstarbekohaselt tegutseda võivad.

Summad eelnimetatud asutuste ülevalpidamiseks antakse seimi poolt eelarve korras, kuna aga suurt osa kunsti toetamise mõttes mängib veel nõndanimetatud

kultuurfond.

See kapitaal on asutatud juba aastat kolm tagasi. Oma sissetulekud saab ta pääasjalikult raudtee piletite lisamaksust, vähesel määral ka piirituse tshekkidest. Kultuurfond annab iga kuu Läti kultuuriliste ettevõtetele ja isikutele kahe miljoni Läti rubla ümber. Ta toetab hariduslisi organisatsioone väljaspool kooli, rahvaulikoole, kultuurilise eesmärgiga seltse, õpereise välismaile, kuid pääasjalikult ja suuremal määral just kunstnike ja teadlasi. Muuseas on muusikameestest tööstipendiumi saanud heliloojad Wihtol, Kalnin, Medin, väljamaa reisi dirigent Reiter (kaks korda — Prantsuse- ja Saksamaale), helilooja Sahlit — Pariisi ja mitmed teised. Reisistipendiumi suurus on 50—75 tuhat Läti rubla.

Pääleselle saavad kultuurfondist toetust vaesemad konservatooriumi õpilased, samuti antakse sinna erakorraliste väljaminekute peale, mis üle eelarve tõusevad, mõnesugused summad, nagu biblioteegi jaoks, klaverite muretsemiseks kui ka tähtsamate õpejõudude lisapalkadeks.

Kultuurkapitaali valitseb 9-liikmeline juhatuse, kuhu kuuluvad seimi esimees, pääminister, haridusminister ja seimi rühmade esitajad. Avaldati arvamist, et oleks otstarbekohasem, kui kapitaali valitsust rohkem haridusministeeriumi võimkonda koondada, et hoiduda poliitilistest ja rühmahuvilistest mõjunditest. Et sarnane valitsemisviis aga tol korral ajutine oli, siis on loota, et see juba vastavas sihis kas muudetud on ehk veel muudetakse.

Muidugi pööratakse abirahade määramisel vastavate alade eriorganisatsioonide poole, arvestades nende seisukohaga. Muusika asjus on sarnaseks asutuseks nõndanime-tatud

muusikanõukogu.

Selle haridusministeeriumi juures oleva nõuandva asutuse ülesandeks on üldise muusikaelu reguleerimine ja haridusministeeriumi autoriteetline informeerimine vastavais asjus. Nõukogu piirkonda kuuluvad muusikalised õpeasutused, uute muusikakoolide avamine, suuremaulatuslised muusikalised pidustused j.n.e. Peale selle otsustab ta võõraste kontsertantide-väljamaalaste üle, kas neid Latvijasse lasta või mitte. Sisse lastakse ainult esimese klassi jõud, kelledelt midagi õppida võib, kuna vähemate suuruste eest ukسد kinni hoitakse: „need viivad ainult meie raha, ilma et meile midagi selle eest annaksid.“ Muusikanõukogu valvab ka pääsetähtede hindade järele, et rahvast mitte liiga ei nõõritaks. Kõige kallim kontserdi pilet võib maksta 200 L. rubla; üle selle ei või hinda võtta, olgu ta kõige suurem suurus.

Ooperi ega konservatoorium, kui autonoomsed asutused selle nõukogu otsustamise alla ei käi. Nõukogu liikmed on prof. Wihtol, konservatooriumi inspektor Josuus ja helilooja Sahlit.

Riiklistest muusikaasutustest on veel nimetada

Latvi konservatoorium,

mis asub väga ruumikas kahekordses kivi-majas, kus Vene ajal Riia Aleksandri güm-

naasium töötas. Konservatooriumi direktoriks, ehk rektoriks (nagu hiljuti vastuvõetud k. põhisäädus k. juhatajat nimetab) on Joseph Wihtol, üks vanematest akadeemilise haridusega Läti heliloojatest, endine kauaaegne Peterburi konservatooriumi professor, kelle juures omal ajal ka mitmed Eesti muusikaõpilased õpetust on saanud. Wihtol oma teadmiste, kauaaegse muusika-pädagoogilise praktika, kogemuste ja autoriteediga on selle kõrge koha peale muidugi väga sünnis, vast rohkem, kui keegi teine Läti muusikameestest. Sellepärast oli mul natuke imelik kuulda juttu sellest opositsioonist, mis tema vastu tõstetud, iseäranis nooremate hulgas, kui mineval sügisel uue põhikirja järele õpetajate personaali poolt rektori valimisi toimetati. Õnneks pole sellel opositsioonil, mida vististi küll mõned kõrvalised põhjused juhivad, tagajärgi olnud ja Wihtol on praegu konservatooriumis rektori koha peal.

Konservatooriumi õpilaste arv oli enim 400 ümber, kuna viimsel aastal õpilasi, kui ka sisseastujaid on hakatud kõvasti praakima, mille järelduusel õpilaste arv natukene langenud on. Õperaha on 4000 rbl. aastas, kuna riik omalt poolt nelja ja poole miljoni rublaga subsideerib. Nii läheb iga konservatooriumi õpilane riigile aastas üle 10.000 rubla maksma.

Tähtsamatest õpejõududest võib nimetada: Wihtol — kompositsioon, Josuus — orel, Bonifazia Rogge, Daugul, Dauge, Schubert — klaver, Metz — viiul, Ohsolin — v.-cello, Benefeld, Paul Jurjan, Saks, Witting — laul, A. Jung — kammermuusika ja orkestri klass, Melnikov — ooperi klass.

Konservatoorium paneb toime igal hooajal rea kammermuusika-õhtuid, mis oma kõrgeväärtuslike eeskava ja kunstilise ettekande poolest muusikaringkondade üldist tunnustamist on võitnud. Keelpillide kvartetis on esimese viiuli peal Norit — alles noor, kuid suure tehnika ja sügava muusikalise kultuuriga kunstnik. Meie tallinlastel oli võimalus teda Estoonia sümfoonia-kontserdil kuulata, kus ta Beethoveni viiulikontserdiga suure eduga esines.

Konservatooriumil on oma kontsertsaal, milles peale oma õhtute ka kõiksugused teised — võõrad kontserdid ärapeetakse.

Peale selle on ka teised ruumid õige avarad: terve hulk klasse, harjutussaal, biblio-

teek, suur kantselei, inspektori tuba ja väga ruumikas direktori kabinet. Sellest asutusest jääb mulje, et siin täiesti soodsatel tingimustel ja hää eduga võib tööd teha.

Võrreldes Läti konservatooriumi küsimust meie omaga, peab ütlema, et sääl juba kõik enam-vähem lahendatud on, kuna siin puudub niihästi konservatooriumi maja, kui ka kindlam majandusline alus, millist küsimust riigikogus küll on harutatud, kuid mis senini ikkagi veel lahtiseks on jäänud.

*Artur Bobkovic,
Latvija Ülikooli muusikadirektor.*

Läti loov helikunst

sisaldab omas toodangus kolm rahvuslulist ooperit, mis väärib suurt tähelepanu. Üks neist, nimega „Banjuta“ on Alfred Kalnin'i loodud, kaks teist „Tulija õõ“ ning „Jumalad ja inimesed“ kuuluvad Janis Medin'i toodangusse. Sellel, alles võrdlemisi noorel heliloojal on

Läti rahvuslisse ooperi loomises kahtlemata suur tähtsus ja võib oletada, et ta seda veel mõnegi tööga rikastab.

Kõik need kolm ooperit on rahvuslisse sisuga nii tekstilt kui muusikalt.

Asjaolu, mis esiotsa imelikuna paistab, on see, et need ooperid, vaatamata nende kunstilise väärtuse pääle, pole suutnud läbi-lüüa laiemat ooperi-publiku hulgas, ega ole võinud saada tõmbenumbriteks, mis nagu loomulik oleks võinud olla. Siin pole aga midagi imestada, sest see on ikka nii olnud. Rahvas on muusikaliselt kasvatatud võõra ooperi õhkkonnas ja rahvusline omapära tundub talle esiotsa võõrana. Et sellesse anduda, läheb tarvis aega ja rahvuslisse muusika käsitamist suuremal hulgal. Siis hakkab ka võõras ülivõim iseenesest vähenema. Seda võime näha ka ajalooost. Kui Vene G l i n k a ja Saksa W e b e r omad esimesed rahvuslised ooperid löid, valitses neil mail samuti kõikvõimuline Itaalia ooper, mille ainuõiguslist mõju ja ilu üldiselt tunnustati, kuna rahvuslised heliloojad selle tunnustuse leidsid väiksearvulise iseteadliku rahvuslisse muusika harrastajate ringkonnas. Pärast tunnustati neid muidugi kui rahvuslisse kooli loojaid. Nii sünnib see ka meie — väikeste ja noorte kultuurrahvaste juures. —

Lõpuks tahtsin ütelda veel paar sõna muusikaarvustusest Lätis. Riias ilmub kümnekond päevalehte ja pea kõigil neil on oma kindlad muusikaarvustajad. Suurematel lehtedel on aga muusikaarvustajad päris kindlapalgalsed toimetuse liikmed. Järjelikult tuleb neil muusikaküsimustega lehe ruumi kaunis palju tarvitada, milleks toimetuste poolt aga mingit takistust karta ei ole. Nähtavasti on muusikalised kirjutused lugejatele, kes rohkearvulistest muusika-ettekannetest elavalt osa võtavad, alaliseks tarviduseks saanud. Sellele muusikalisele intensiivsusele laiemates kihtides on palju kaasa aidanud ooper ja muusikakool, mis Riias juba kaua enne Läti iseseisvust on tänuväärset töötanud ja palju hääd seemet külvanud, mis nüüd juba lopsakalt kasvab ja õilmitseb.

Lõpukokkuvõttes peab ütlema, et Latvija muusikaelu arenemisele Läti valitsuse ja rahva poolt soodsad tingimused on loodud, see elulise rütmiga edeneb ja kasvab ning aitab saavutada neid sihte, millede poole tõttab selle elujõulise, edasipüüdja noore riigi omapärane rahvuskultuur.

Muusika kongressid ning pidustused.

P. Ramul.

(Järg.)

2

Edasi on kavatsus ringkäiku korraldada tähtsamate ja vaatamisväärsemate asutuste läbi: Peters'i muusikabiblioteek, E. G. Röder'i muusikatrükikoda (suurim maailmas), Breitkopf ja Härtel'i arkiiv, muuseum ning kunstigalleriid, kus süstemaatiliselt oleks korraldatud kõik see, millel on ühendust muusikaga.

Lõpuks oleksid veel mitmed erikoosolekud ja nõupidamised üksikute küsimuste arutamiseks, kuna kongress piduliku aktusega ülikoolis lõpeks.

II. Muusikateadusline kongress Baaselis. Selle kongressi organiseerib „Neue schweizerische Musikgesellschaft“ seltsi 25-aastase tegevuse juubeli puhul. Kongress on käesoleva aasta 27. ja 28. septembri pääle määratud. Rida teadusmehi muusikailmast on juba nüüd nõusolekut avaldanud sellest kongressist osa võtma tulla (Schweiz, Saksamaa, Prantsusmaa, Hollandi ja Inglismaa). Kongressil kantakse ette rida referaate üksikute sektiioonide järele. Pääleselle oleks ka suur muusikalisooritav eeskava ettenähtud. Täpsemaid teateid kongressi kohta pole me veel jõudnud saada. Ootame neid lähemal ajal.

III. Internationale Gesellschaft für neue Musik. See selts tekkis 1922. a. Berliinis. Tema siht on kõige uuemaid voolusid esitavate helitööde uurimine, sooritamine ja laialilaotamine. Käesoleval ajal omab ühing tervet rida täieõiguslisi osakondi mitmetes riikides (vaata eelpool). Pääseltsi juures asub shürii, mis koosneb nende riikide esitajaist. Aegajalt korraldab selts mitmesugustes riikides järjekorralisi kontserte. Eeloleval suvel paneb ta kaks muusikalist pidustust toime: Pragast 31. maist — 3. juunini ja Salzburgis 2.—7. augustini (mõni päev enne tuntud Mozart-Festspiele). Pragast oleks kolm üksikut kontserti, millede eeskava koosneb peaaegu erandita sümfoonilise muusika toodetest. Heliloojate nimestikus esineb ainult mõni üksik varemalt tuntud nimi, kuna suurem hulk täitsa tundmata on. Muuseas leiame sümfooniatid ja teisi suuremaid helitöid autoritelt, nagu Arnold Bax, Karl Horwitz j. t. Tuntud on juba nimed, nagu Roussel, Stravinsky, Suk. Iga kontsert moodustub umbes viiest numbrist, kuna iga helilooja on esitatud ainult

ühe teosega. — Salzburgis on neli kontserti ette nähtud. Siin oleks esitatud kammermuusika. Komponistid jällegi hoopis tundmatud, pääle Kaminsky, Pizzetti, Szymanovsky, Malipiero ja veel mõne üksiku. Iga kontserdi eeskava seisab koos 6—7 numbrist.

IV. „Allgemeiner deutscher Musikverein“ helikunstnikkude pidu (Tonkünstlerfest) Frankfurthis Maini ääres. Tähendatud selts tegutseb Berliinis 1859-st aastast pääle. Ta säeb oma sihiks sooritada uusi, enam vähem silmapaistvamaid, olgugi ainult käsikirjalisi helitöid, kui ka neid vanematest suurematest helitöödest, mis muidu õige harva ette kantakse. Seks otstarbeks ühing korraldab iga aasta kontserte vastava eeskavaga. Ettekande paik vahetub iga kord. Käesoleval aastal on järjekorraline kontsert Frankfurthis Maini ääres 9.—15. juunini. Kava järele oleksid esitatud ühel öhtul helitööd koorile orkestri saatel, kahel öhtul — puht orkestrikompositsioonid, ühel öhtul puht koorilaul (a cappella), kuna üks öhtu oleks pühendatud kõnele veerandtooni-muusika üle vastavate demonstratsioonidega ja ettekannetega (lektor Alois Haba). Pidustuste muusikaline eeskava koosneb peaaesjalikult sümfoonilistest helitöödest. Tuttavatest heliloojatest nimeatagu Busoni, Pfitzner, Rich. Strauss, Ermatinger.

V. Richard Strauss'i nädal Viinis. See muusikapidustus oli 2.—12. maini. Ta korraldati R. Straussi austamiseks tema 60. sünnipäeva puhul. Eeskava moodustasid muidugi ilma erandita jubilaari helitööd. Riigiooperis kanti ette tema ooperid: „Feuersnot“, „Josefslegende“, „Salome“, „Elektra“, „Rosenkavalier“, „Schlagobers“, „Ariadne Naxosel“ ja „Naine ilma varjuta“. Pääleselle pandi toime kolmsuurtümfoonia kontserti Furthwängler'i, Schalk'i ja samuti jubilaari enda juhatusel. Erilist huvi äratas muusikailmas riigi- ja linnateatrite poolt ühiselt ette kantud Mollier'i „Bürger als Edelmann“, millele jubilaar muusika kirjutanud ja mille lavastanud Herterich (rahvateatri direktor). Juubelieeskava sooritamisest võttis osa samuti terve rida silmapaistvaid soliste. Juba enne juubeli pidus-

tusi annetas riigiteater jubilaarile Austria generaalmuusikdirektori aunime.

VI. Rahvusvahelised muusikapidustused Pariisis. Teatavasti korraldatakse käesoleval aastal Pariisis rahvusvahelised spordi võistlused (olümpiaad). Olümpiaadi keskkomitee, president Millerand'iga ning ministrite nõukogu esimehe Poincaré'ga eesotsas, otsustas ühel ajal spordivõistlustega Champs - Elysées teatri ruumides korraldada ka kunstivõistlusi, andes neile rahvusvahelise ilme. Eeskavasse ei tule üksi muusika (koorilaul, solistid, ansaamlid), vaid ka teised kunsti-

õige harva sooritatakse ehk koguni alles esimest korda ettekandele tulevad. Tege- lastena võtavad osa mitmed koorid üle kogu Saksamaa. Pääle sooritava eeskava kantakse ette rida referaate kirikumuusika üle. Kontserdid oleksid 11.—14. juunini. Eeskava kujuneks üldjoontes järgmiselt:

Jos. Rheinberger. Trinitatis-Messe.
Jos. Rheinberger. Motett „Benedictus Dominus Deus.“

Palestrina. Messa „Assumpta est Maria.“

Anton Bruckner. Messa e-moll.

Franz Nokes. Missa festiva.

Latvija ülikooli segakoor

tegi maikuul kontsertkülaskäigu Tallinna ja Tartu.

arud (draama, tants, deklamatsioon, plastika). Sel otstarbel pöördus keskkomitee kõikide olümpiaadist osavõtjate riikide (umbes 30 ümber) esitajate poole ettepanekuga, osavõtta korraldatavatest kunstilistest võistlustest. Vastava ettepaneku on, nagu kuuleme, ka meie haridusministeerium saanud. Täpsem eeskava töötatakse alles koha pääl — Pariisis — välja, vastavalt sellele, kui palju sinna jõuab kunstilisi esitajaid mitmesugustest riikidest.

VII. Kirikumuusika - nädal Kölnis. Sel puhul korraldatavad kontserdid pakuvad erilist huvi vaimuliku muusika sõpradele. Eeskavas leidub helitöid, mis

Palestrina. Messa „Aeterna Christi.“

Felix Knubben. Messa „Media vita.“

Oratoorium „Püha tule mägi.“

VIII. Lõpuks nimetan veel rea muusikalisi pidustusi, mis pühendatud ainult teatavate heliloojate sooritamiseks. Siin võimaldub lähemalt tutvuneda üksikute heliloojate loominguga ning nende stiiliga.

1. Pidustus Anton Bruckneri auks Ansfeldenis (Oberösterreich) 18. mail tema 100. aastase sünnipäeva puhul, ühenduses tema ausamba avamisega.

2. Händeli ooperite pidumängud (Festspiele) Göttingenis juuli algusel.

3. XII. Bachi pidustus (Bach-Fest) Stuttgartis 12.—14. juulini Neue Bachgesellschafti poolt korraldatud.

4. Mozarti pidumängud (Festspiele) Salzburgis augusti keskel.

5. Max Regeri - pidustus Dresdenis novembri kuus.

6. Pidustused Roomas Palestrina auks 1925. a. algul tema 400-aastase sünnipäeva puhul.

7. Beethoveni 9. sümfoonia esiettekanne 100-aastane mälestuspäev Viinis.

8. Richard Wagneri-mängud Bayreuthis.

9. Rahvusvaheline muusikakongress Viinis septembri kuus. Lähemad teated puuluvad esialgul.

Sarnased muusika kongressid ja pidustused rahvusvahelises maasshtaabis omavad äärmiselt suurt tähtsust. Kõige päält pakuvad nad puht teaduslikku huvi, s. o. siin käsitatakse kõiki küsimusi, millel on kuidagi ühendust muusikaga, teaduse seisukohalt. Me õpime siin lähemalt tundma rahvusmuusika uurimise metoode; vaatleme üksikute rahvaste muusika iseäraldusi; tutvuneme muusikakirjandusega selle sõna kõige laiemas mõttes jne. Teiseks on nendel korraldustel puht kunstiline tähtsus: meile võimaldub kuulda helitöid kõige paremas ettekandes; me tutvuneme nende võttega ja vahenditega, millede abil saavutatakse see kõige täielikum ettekandmine; me tutvuneme isiklikult autorite-komponistidega, kes meid tuvustavad oma loomingu

põhi-ideega ning annavad hulga näpunäiteid oma teoste parema sooritamise saavutamiseks jne. Edasi tuleb siin arvesse võtta ka praktiline külg: võimaldub osavõtt niisugustest koosolekuteest soodsatel tingimustel sõidu, elamise, igasug. ülevaatuste j.m. mõttes; me võime kerge vaevaga ja kiiresti igasuguseid teateid saada; me võime soodsatel tingimustel omandada meile tarvisminevat muusikalist materjaali jne. Ühenduses eelpoolnimetatud muusikaliste kongressidega annab näit. Saksa valitsus soodsatel tingimustel viisumi, kortri ja muretseb sõiduvõimaluse isikutele, kes Leipzigi kongressile sõidavad, Tšehho-Slovaki valitsus annab 50% hinnaalandust raudteel ja viisumi poole hinnaga Praaga muusika pidustustele sõitjatele. Lõpuks, mis pääasi, nendel kokkutulemistel on suur ühiskondlik tähtsus: me tutvuneme koha pääl, vahendita üksikute rahvaste loomingu vaimuga, nende seesmise eluga, nende kultuuriga, nende ilmavaatega. Teiste sõnadega, need kokku puutumised aitavad kaasa vastastiku arusaamisele, lähenemisele ning austamisele, sest et muusika on üks nimelt meie seesmise elu ülismaist väljendusist.

Arvesse võttes seda äärmiselt suurt tähtsust, mida omavad muusika kongressid ning pidustused, on meie võrdlemisi väikse muusikailma otsekohene kohustus luua vahendita ühendus rahvusvahelise hiigla-muusikailmaga ja alal hoida seda ühendust igas suhtes.

Laste laulmisest.

Dr. D. Brovkin, Tartu Kõrgema Muusikakooli lauluõpetaja.

(Järg.)

2

Veel kaua enne häälemurdmist tunnevad poisid teatavat saamatust kõrgete nootide laulmisel, kuna keskmine ja alumine hääleosa veel normaalselt kõlab. Häälemurdmise ajajärgu kätte jõudmisel läheb hääle harilikult selgusetuks, kähisevaks, kaotab kõlavuse mitte ainult laulus, vaid ka kõnes. Sel ajal muutub laulmine raskeks, hääle kaotab kerguse, liikuvuse, katkeb tihti ja mõnikord satub madalate toonide laulmisel ootamatult kõrgele toonisele, vastu laulja tahtmist. Kõik need nähtused esinevad poiste juures reljefsemalt, kuna nad tütarlaste juures vähem märgatavad on.

Hääle murdmisel muutub esimeses järjekorras hääle ulatus, siis alles kujuneb täambr.

Häälemurdmine kestab 3,—6—12 kuud, mõnikord koguni 2 aastat. Tihti möödub aga hääle murdmine palju kiiremini. Erikirjandusest on tuntud juhus Lablasc'h'iga, kelle hääle ühe öö jooksul muutus. Kõrgest lapsehäälest sai üle öö sügav, madal bass, millega ta pärast tervet ilma kütkestas.

Pääle hääleaparaadi arenemise kirjeldust lähen üle lapse hääle tervishoiule. Nagu teada, õpib laps kõnelema järelaimamise teel; laps omandab ruttu ja kergelt kõik kasulikud, kui ka kahjulikud hääleaparaadi tarvitamise küljed, aru kõnes kui laulus. Kui laps korrektset, arusaadavat kõnet kuuleb, siis mõjub see kaasa hääleletooni (kõla) ja

selge hääldamise väljakujunemisele. Kahjuks on aga liig vähestel lastel soodus, laitmatu eeskuju järele aimamiseks, sellep. on nende häältel ja kõnel palju puuduseid, mille parandamine pärastpoole lauluõpetajate õlule koolis langeb. Sellest välja minnes ei pea lauluõpetajal koolis mitte ainult teadmisi muusika-

*Helitooja Heino Eller
juhatas hiljuti oma helitööde kontserti Estonia
sümfoonia orkestri osavõttel.*

teoorias olema, vaid ka helisünnitajate orgaanide anatoomias ja füsioloogias, ja ka kindel ettekujutus kõigist häälesäade nõuetest. Kõik need teadmised on tarvilikud seks, et anda lapse häälele õige suun ja hoida riketest seda ilusat, õrna aparati. Hääle ja kõla parandamiseks on tarvilik pikaldane, arusaadav ja valju kõne, aga ka venitades lugemine. Nende harjutuste juures on tingimata tarvilik jälgida õiget sisse- ja väljahingamist. Hingamine peab täielik ja hõljuv (плавное) olema; sissehingamine kiire ja väljahingamine püsiv ning

ühtlane. Lugemine peab kindlasti hingamisele tugema, sest õige hingamise väljaarendamine kergendab hääleaparaadi tegevust ja soodustab hääd, selget hääldamist. Harjutustel peab lapsi karjumise eest hoidma, mis määratumat kahju hääleaparaadile sünnitab. Harjutuste siht peab olema selge, täpne häälikute, umbhäälikute ja lõppude hääldamine. Hingamise väljatöötamiseks soovitatakse kinnise suuga laulmist.

Laste koolis õppimise ajal peab koorilaulmist väga ettevaatlikult käsutama. Igaühele on selge et on võimatu mitmesuguses vanaduses lapsi ühesugusele, raskele füüsilisele tööle rakendada, ilma, et nende kasvav, õrn organism selle all ei kannataks. Koorilaulmise juures tuleb aga see lubamatu nähtus ilmsiks. Lapsi võetakse koori harilikult mitmesuguses vanuses ja neile säätakse ühesugused nõudmised nende hääle ulatuse ja jõu suhtes. Hääleulatus on aga mitmesuguses vanuses erinev. Igal lapsel on oma kindel, loomulik füsioloogiline hääle ulatus. Üleminek sellest loomulikust hääleulatusest avaldab hävitavat mõju lapse nõrgale hääleaparaadile. Ka kõigil ühevanustel lastel pole füsioloogiline hääle ulatus ühesugune. Loomulik lapse hääle ulatus käib harilikult käsi-käes lapse muusikalise kuulmisega. Peab tähendama, et tütarlaste hääle ulatus samasuguses vanuses poiste omast enamasti mõne tooni võrra suurem on. Pääle selle on madala häälega poistel ja tüdrukutel hääle ulatus vähem, kui kõrgehäälelistel.

Lauluõpetuses koolieas on tähtis kindlaks teha lapsehääle keskmine loomulik ulatus mitmes vanuses ja selle ulatuse piirides mitmesuguseid viise laulda. Toon siinjuures prof. Guzmanni katsete varal kokkusäätud laste hääle ulatuse tabeli:

Mustad noodid näitavad tütarlaste, valged — poistlaste hääleulatust.

Pääleselle võib laulujuht iga kord lauljate hääli kontrollleerida ja nende füüsilise hääleulatuse kindlaks teha. Noote loomuliku ulatuse piirides peavad lapsed kergelt, vabalt, ilma vähema pingutuseta ja kõri kinni pigistuseta laulda võima. Et laste häält alal hoida ja arendada, ei pea mingil tingimisel loomulikust hääleulatusest üle minema. Niisuguse

ülemineku tagajärjeks on nii mõnigi hääleaparaadile kahjulik nähtus. Lapsed hakkavad kangesti karjuma, kurku pigistama, ninasse laulma. Kõiki neid vigu on pärastpoole raske kõrvaldada, aga pääasi — nende järelsus on hääleaparaadi rikkimine ja hääle kaotus, kui mitte täieline, siis hääle kerguse ja puhtuse kaotus.

Kõiki eelpooltoodud asjaolusid arvesse võttes tekib küsimus: kas on üldse tarvilik lapsi laulma õpetada?

missuguseid ta enne ei märganud. Suur Itaalia lauluõpetaja Garcia õpetas oma kuulsaid lauljaid-tütteid Malibrani ja Viardot veel lapseas. Viardo kirjutab enesest: „Mu isa õpetas meile muusikat ja laulu juba enne hääle murdmise aega ja lõi meile viisisid, mis koguni keerulised laulda, kui ma veel kaheksa-aastane tüdruk olin.“

Laste laulmine tõmbab ikka enam ja enam tähelepanu enesele ja pole kaugel aeg, kus mitte jõukohasest koorilaulmisest loobutakse.

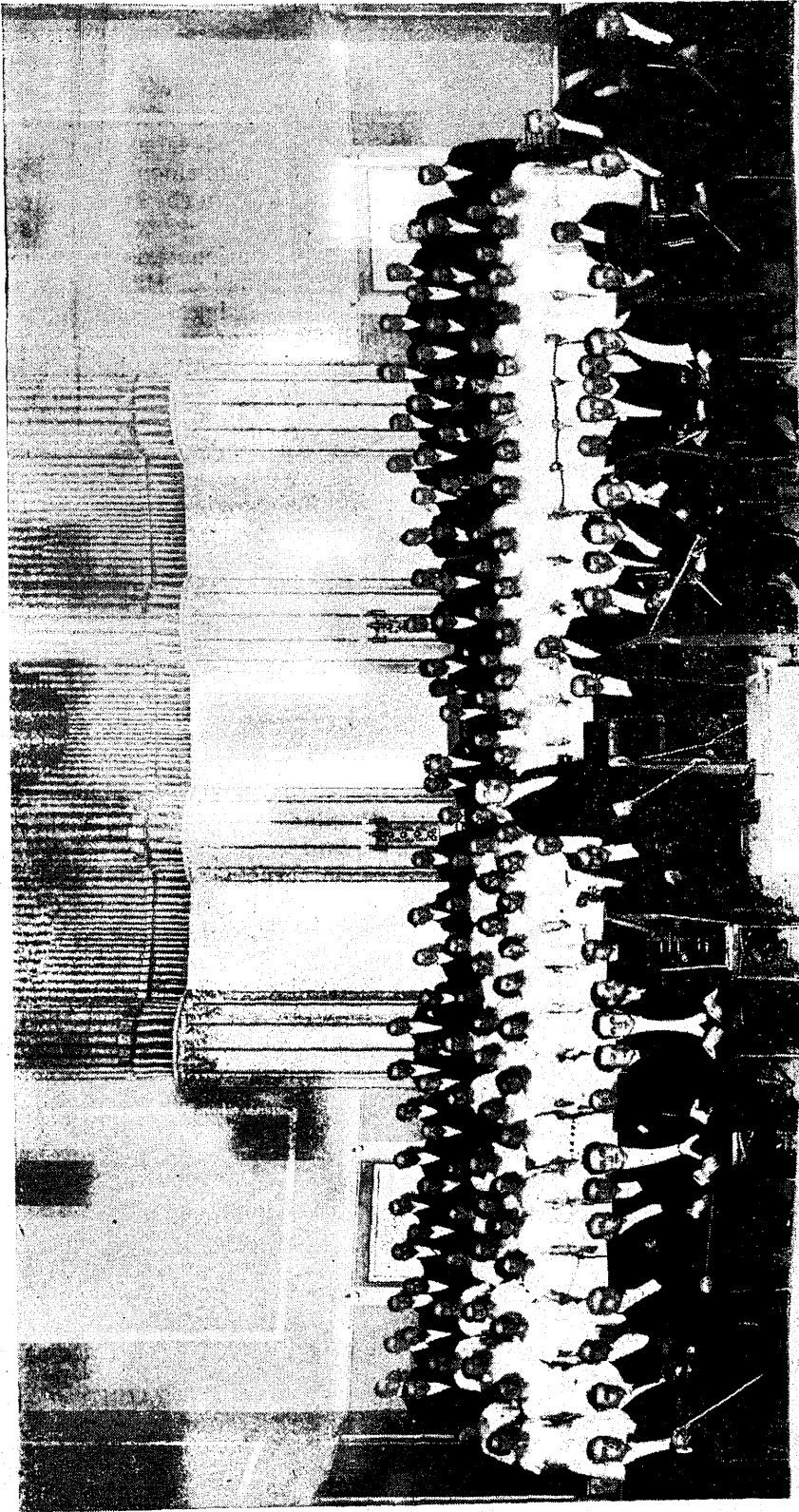

„Suomen Laulu“ segakoor
esines hiljuti Tallinnas ja Tartus kontsertidega.

Ei või mingit kahtlust olla, et laulmise õpetus lapseas mitte ainult soovitav, vaid isegi kohustuslik on, sest et laste hääle väljatöötamises pant peitub rahva laulu oskuse õitsemiseks. Teatavasti on laul alati kõige elulisem ja kõige olulisem rahva elu element olnud. Igal rahval on omad laulud. Laul arendab mõistust, esteetilist tunnet ja on Bjelinski arvamise järele kõige häduse ja nooruse alus. Laulul on võime täiesti kivistunud inimese südant pehmenendada ja temas niisuguseid tundmusi ja püüdeid äratada,

Laste hääli peab välja arendama vastavalt hääle andmetele.

Edasi tekib suure tähtsusega küsimus: mis aastani peavad lapsed laulma? Meie teame juba, et inimese hääleaparaat iseäralisi muutusi läbi elab sugulise küpsuse saabumisel. See ajajärk nimetatakse häälemurdmise ajajärguks ehk mutatsiooniks. Mutatsiooni ajajärgu kätte jõudmisel — tütarlastel 13-aastaselt, poistel 14–15-aast. peab laulmine absoluutselt katkestatama. Mis mutatsiooni aja kestusse puutub, siis on see väga individuaalne,

Tallinna Koolinoorsoo Muusika-Ühingu segakoor

Joseph Haydni oratooriumi „Aastaajad“ ettekande puhul 29. aprillil ja 1. mail s. a. „Estoonia“ kontsertsalis A. Kasemetsa juhatusel ja solistide pr. Jürgenson-Brehmi (puudub pildilt), hrade K. Otsa ja B. Hanseni ning „Estoonia“ sinfoonia orkestri kaastegevusel.

nagu juba tähendatud — 3—12 kuud, kuid mõnikord ka rohkem. Selle küsimuse otsustamine on lauluõpetaja asi, kes mutatsiooni tundemärkidega hästi tuttav peab olema. Võib ainult ütelda, et isikud, kes tõsiselt oma hääle arendamise pääle mõtlevad, s. t., kes tahavad kunstlauljaks saada, mitte enne kolme aastat pääle mutatsiooni algust laulmisele ei peaks asuma. —

Spetsiaalsed häälesäade tööd nõuavad helisünnitusorganide lõpulikku väljaarenemist ja kõvendamist (rinnakast — kopsud, kõri, tema musklid, ninakurk ja suuõõnsus).

Mutatsiooni tundemärgid on hääleparaadi arenemises kirjeldatud, tarvis on ainult veel kahjulikkudele järeldustele tähendada, mis laulmisest sel ajajärgul tekivad. Hääleparaadi väsimus mutatsiooni ajal kutsub esile: seisaku hääle arenemises, atrofeerumise, mittekövenenud liigete laienemise ja mõnikord verevoolu. Hääleparaat on sedavõrd õrn

ja tundeline, et mõnikord kõige väiksemad muudatused temas, mis uurimise juures mitte tähelepanud — esile kutsuvad olulised hääle defektid. Sarnase mutatsiooni ajajärgu tähtsust silmaspidades peab tema pääle kooli õpetuse juures iseäralist tähelepanu juhtima. Tüdrukutel, kellel mutatsiooni periood küll rahulikumalt möödub, tuleb ka laulmine ära keelda. —

Lõpuks tahaks laringoskoopia küsimuse tähtsuse pääle tähendada. Hääleparaadi sisemine uurimine — laringoskoopia on võimalik ainult helisünnitusorganide anatoomia ja füsioloogia tundmisel (kui ka lühend. kujul) ja vilunud juhi juhatusel. Nende teadmiste saavutamiseks on tarvilik lauluõpetajate suvekursuse kui ka pädagoogiliste laulukursuste kavasse võtta helisünnitusorganide anatoomia ja füsioloogia kursus, praktiline laringoskoopia kursus ja lühikene ülevaade lapseas ettetulevatest hääleorganide haigus-test. *)

Kontsertide ülevaade.

P. Ramul.

Tallinn.

Kammermuusika õhtud.

Prof. E. von Glehn'i algatusel hakati Tallinnas, Mustapädeklubi saalis, korraldama enam ehk vähem kavakindlaid kammermuusika õhtuid. Nüüd on need õhtud suutnud laiemat publikut huvitada, kes meeeldi neid kuulamas käib. Ühe kuu kestel korraldati tervelt neli kammermuusika õhtut.

Üks mainitud õhtuist oli tervelt pühendatud Prantsuse muusikale. Eeskavas leiame üheltpoolt valjuid stiilikaid helitöid vanaaegsete Prantsuse heliloojate sulest 18. aastasaja algult (hrade Bieck'i, Papehl'i ja von Glehn'i poolt sooritatud Rameau' ning Couperin' süüdid). Teiselt poolt leiame eeskavas nüüdisaja Prantsuse heliloojate vabu impressionistlikke töid (Debussy laulud pr. Eineri ettekandel ja Ravel'i, Rameau' ja d'Andrien' klaveripalad hra Bieck'i poolt ettekantutena). Need kaks äärmist voolu Prantsuse muusikaajaloos on isendast niivõrd iseloomulikud, et nad kuulajale pakuvad üldjoontes õige kindla ettekujutuse Prantsuse kammermuusika iseloomust. Tegelasid olid suure huvi ja tähelepanuga oma ülesande juures, mis ka kuulajale üle kandus.

Teine kammermuusika õhtu oli pühendatud Chopin'i muusikalisele loominguale. Teatavasti suri Chopin 1849. a., nii et seda kammermuusika õhtut võiks teatavas mõttes helilooja 75-aastase surmapäeva mälestuskontserdiks nimetada. Meie teame ka, et Chopin'i loomingu lähtekoht on tema seesmine „mina“: ta on individualist; ta on lüürilise lüürilise. Oma intiim-isiklikkude läbielamuste tõlgitavaks vahendiks on Chopin valind peaaegu ilma erandita klaveri. Seega siis täitsa loomulik, et kõneallose õhtu eeskava koosnes pääasjalikult tema klaveritöödest, milliseid edukalt ette kandis hra A. Lemba. Pääle selle sooritas hra von Glehn violon-cello ühe jao sonaadist (adagio) ja pr. G. von Glehn kandis mõned Poola laulud ette. Omalt kohalt oli see üldiselt intiim-muusikaõhtu, mis täitsa vastas komponisti loomingu intiim karakterile. Teatavas mõttes nagu dissonantsi töid muusikalisse eeskavasse balleti soolonumbrid Chopin'i muusika saatel. Selle teema üle võiks isegi põhimõttelikult vaielda. Igatahes

*) Laulu õpetamisest huvitatud leiavad tarvilisemad näpunäited dr. Brovkinini raamatus „Häälesäade“, mis kirjastusühisuse „Loodus“ väljaandel hiljuti ilmus.

aga jäägu ballett balletiks ning puhas muusika jäägu samuti ainult puhtaks muusikaks.

Järgmine kammermuusika õhtu oli pühendatud Vene romansile. Vene muusika ajaloo on romansid alati tähtsat osa ettendand, ja sellele muusikalise loomingu vormile on Vene heliloojad palju tähelepanu osaks saada lasknud. Mõned praegused Vene ajalooteadlased (Igor Glebov) jõuavad otsusele, et Vene muusika ajaloo romanss on teatavas mõttes algpõhi ehk seeme, millest pärastpoole arenesid välja Vene muusikalise loomingu teised tüsedamad vormid. Olgu kuidas on, igatahes ei saa salata, et romansil oma tähtsus oli, ja heliloojad temale suure tähelepanuga suhtusid. Kõnealoleva õhtu eeskava sisaldas Borodin'i, Musorgski', Rimski-Korssakov'i, Tanejev'i ning Rahmaninov'i romansse. Üheltpoolt — enam-vähem vanema Vene romansi esitajad, ilma suurema kirjutamistehnikata (Borodin, Musorgski), teiselt poolt — uue aja Vene romansi esitajad temaatilise läbitöötamisega ja kontrapunktiga (Rimski-Korssakov, Tanejev, Rahmaninov). Kogu eeskava kandis tundmusega ette pr. G. Glehn, kelle liürilise sopraan täielikult vastab just vokaalkammermuusika repertuaarile.

Viimne kammermuusika õhtu, mis tervelt oli pühendatud R. Wagner'i muusikalisele loomingu, sooritati hra Jörn'i poolt. Nähtavasti oli tema päämõte: pakkuda kuulajaile üldist ettekujutust R. Wagner'i loomingu. Eeskava moodustavad sooloonumbrid mitmesugustest Wagneri ooperitest kindlas järjekorras, alates tema varasemate teostega (Rienzi, Lendav Hollandlane) ja lõpetades Triloogiaga. Hra Jörn on nähtavasti väga huvitatud R. Wagneri loomingu ja teeb palju tege mist selle uurimisega. Tema dramaatiline tenor vastab just sellele dramatismile, mis moodustab R. Wagneri loomingu põhitooni. Edasi, nagu teada, asub Wagneril muusikaline raskuspunkt orkestris, kus läbi viiakse juhtmotiivid, mis iseloomustavad üksikuid osalisi ning momente. Vokaal osad sellevastu ei oma põhimõttelikult meloodiat ega iseseisvust; hää l ja tekst vaid täiendavad ja selgitavad lähemalt orkestrilt esitatud mõtet. Hra Jörn aga kandis kogu muusikalise raskuspunkti orkestrilt (sel juhtumisel klaver) üle vokaalpartiile: ta laulis nagu täitsa iseseisev solist, sugugi mitte rehkendades muusikalise tsentrumiga, s. t. instrumentaalpartiiga. Võis märgata, kui raske oli hra Mamontovil klaveri juures läbi viia orkestri osa kuna Wagneri sooritaja ei

rehkendanud instrumentaal küljega. Seda enam teeb au hra Mamontovile et ta, vaatamata kõige selle pääle, eduga oma keerulise ülesandega hakkama sai. Hra Jörni seletused aga iga üksiku numbri eel olid täitsa ülearused. Need ei olnudgi õieti seletused Wagneri loomingu kohta, vaid mingid isiklikud kommentaarid ning kerged tähendused, mis päälegi esitati teatavas humoristlikus vaimus.

*Prof. Heikki Klemetti,
„Suomen Laulu“ segakoori juhataja.*

„Suomen Laulu“ koor.

See meid hiljuti külasthanud koor oma juhi prof. Heikki Klemetti'ga eesotsas pakub küll otse võrratamat huvi.

Oma tehniliste ja muusikaliste võimiste poolest tundub iga üksik hää l selles kooris nagu teatava kindla üksusena; siin ei leidu ülearuseid isikuid. Ent teiselt poolt sulavad kõik need üksikud üksused ühte, nii, et ükski hää l üheski hää leriühmas ei tule erinevalt kuuldavale teiste hää lte kahjuks; siin pole ruumi üksikute hää lte braveerimisele.

Iga hää leriühm on omakorda nii kokkusäätud, et ükski teisest taha ei jää, kuid ka teise üle ei domineeri. Sääljuures on, nagu näha niihästi iga üksiku laulja kui ka terve rühma hää lsesäade läbi viidud ühe, kindla süsteemi järele, mille tõttu tehniline külg kõikidel hää ltel on enam-vähem ühesugune. Lõpuks peab märkima otse haruldaselt selget diktsi-

ooni: ühteviisi selgelt olid kuulda niihästi täishäälikud kui kaashäälikud.

Sarnase koorihälte valiku ja nende säade tulemusena saavutatakse imekspanemisväärieline ühetasus ning selgus iga üksiku häälerühma kõlavuses ja lõpuks, kõikide rühmade üldises kõlavuses — koguansamblis.

Edasi on koori ettekanne väga peenelt viimistletud. On viimistletud iga noot, iga lause, vastavalt ettekande üldisele läbitöötamise kavale. Koori ettekande üldine foon on *piano*. Tugevat *forte*'t tarvitab ta võrdlemisi harva (näit. Toivo Kuula „Auringong noustessa” — päikese tõustes). Äärmiselt kerge ja hõljuv *pianissimo* ning väga ilus ja tasane *crescendo* ja *diminuendo*. Oma ettekande poolest kannab koor üldiselt lüürilis-eleegilist iseloomu, mis on otsekoheselt ning loomulikus ühenduses Soome rahvalaulu iseloomuga.

Koor andis kaks kontserti: ühe ilmaliku Estoonia ning ühe vaimuliku Jaani kirikus.

Ilmaliku kontserdi eeskava koosnes Soome heliloojate teostest, mis kirjutatud otsekohe rahvaviiside põhjal ehk jällegi rahvalaulu vaimus (E. Genetz, H. Klemetti, A. Järnefelt, J. Sibelius, L. Madetoja, S. Palmgren, T. Kuula).

Nagu teada, on Soome rahvalaul ehituselt ning iseloomult täitsa omapärane ja erineb tugevasti naaberriikide omast. Soome heliloojad on uurind ja omandand neid Soome rahvalaulu iseäralisi jooni, mille tõttu siis ka Soome rahvalaulu ümbertöötamine kannab nende juures loomulikkum rahvuslist iseloomu. Vaja pöörata erilist tähelepanu harmoonia ning läbitöötamise lihtsusele ja selgusele, läbipeetud diatoonilisele häätejuhtimisele ning Soome rahvalaulu põhiheliredelile vastavale harmoonisatsioonile, kogu läbitöötamise eleegilisele karakterile j. n. e.

Kontserdi eeskava oli materjaali suhtes õige mitmekesiselt kokku saatud. Nimetatagu Genetz'i hümnitaoline „Terve Suomeni maal”, Järnefelt'i reibas „Ajan aallot”, lõpmatu kurvameelne „Läksin minä kesäynä käymään” (Madetoja säätud Soome rahvalaul), Sibelius'e mänglev „Saarella pallaa”, sama autori naljatooniline „Min rastas raataa” ja lõbus „Venematka”, Palmgren'i eleegiline „Suru” (kurbus), Kuula' kurvameelne „Hautalaulu”, sama autori meelne ning jõurikas „Auringong noustessa”.

Vaimuliku kontserdi eeskava moodustasid vanad Soome laulud XV. aastasajast, esialgses algupärasest väliatöötuses, H. Klemetti poolt säätud vanad kirikulaulud kogust „Piae Cantiones”, A. Lotti' kuue- ja kaheksahääleline „Crucifixus” ning J. S. Bach'i motett „Jeesu aarteheni” (Jeesus minu vara).

Üldkõrvõttes võib öelda, et „Suomen Lauu” pakkuš oma esinemistega suurt huvi niihästi kunstilises kui pedagoogilises ning puht õpetilikus suhtes.

Heino Eller'i helitööde õhtu.

36-da Rahvakontserdi asemel esines meie noor helilooja Heino Eller oma helitöödega. Eeskava moodustasid kompositsioonid sümfoonia orkestrile: kolm sümfoonilist poemi („Õõ hüüded”, „Legend”, ja „Viirastused”), kolm väiksemat tööd („Koit”, „Videvik”, „Scherzo”) ning „Prelüüd” violon-cellole orkestri saatel.

Meie muusikakirjandus on rikas vokaal-helitööde poolest, kuna ta sellevastu võrdlemisi vaene just sümfooniliste kompositsioonide poolest. Seetõttu oleks kõneall olev kontsert pidanud esile kutsuma erilist huvi meie muusikailmas ja meie terves selts-

konnas, sedaenam, et suuremad helitööd tulid esimest korda ettekandele.

Oma helitöodes ei seo end autor kindlate valjude muusikavormidega (erandid — väiksemad helitööd, näit. „Scherzo”). Tema loomingu armastetum vorm on vaba „sümfooniline poem”; niisugused on kõik kolm tema eelpoolnimetatud poemi. Rütmi suhtes autor lubab endale vahest üleminekuid helitöö keskel paarisarvuliselt taktimõõdult mittepaarisarvulisele ja ümberpöörduvalt. Meloodiliselt küllalt on tema väiksemad tööd huvitavamad („Koit”, „Videvik” ja „Prelüüd”). Suuremates helitöodes (sümf. poemid) huvitavad autorit sellevastu pääasjalikult puht kõlalised efektid — helimaal, nagu väljendatakse kirjanduses. Oma „helimaalis” armastab autor eriti kasutada efektisid keelpillidelt, tihti ühenduses arfaga (mille aset kahjaks pidi täitma klaver) ning esimese viiuli soolopartiidega. Mis puutub harmooniasse, siis armastab helilooja sageli tarvitada igasugu suurendatud ja vähendatud akkordisid, eriti aga akkordisid suurendatud kvindiga. Üldise karakteri mõttes on autoril lüürilise meeleolu ülekaal, mida võrdlemisi harva katkestavad kontrastid draamatilise iseloomuga. Kõrvõttes peab ütlima, et autor vormi, rütmi, meloodia, instrumentatsiooni, harmoonia ning üldise meeleolu suhtes osutab erilist kalduvust nüüdisaja Prantsuse kooli poole (Ravel, Stravinski j. t.).

Oma helitöid armastab meie helilooja äratäheleandada programmilise ilmega päälkirjadega. Seda võib peaaegu kõikide tema kompositsioonide kohta öelda. Ses suhtes on autoril osalt kalduvusi praeguse Saksa kooli poole, keda huvitab kõigepäält ideelise sisuga programm. Kuid säälijuures on autoril programmiline iseloom ainult nimetusel, mis pakuvad pildi antud helitöö üldisest meeleolust. Enam-vähem kindlamat programmi pole autor silmas pidanud.

Võiks veel märkida, et autori helitöodes vahest on tähelepanndav hommikumaaaline, orientaalne element. Näiteks pidi „Legend” üldise idee järele osalt nähtavasti niisugust iseloomu kandma; ja seda võiski tähele panna selle pala alguses. Samuti on hommikumaaaline ilme küllalt märgatav „Koidus”. Võimalik, et siin osalt nähtavale tuli Rimski-Korssakovi mõju autori päle.

Kahjuks ei sooritatud tervet eeskava küllalt selgelt, nii et, tõsiselt võttes, kuulajad ei võinudgi korralikult tutvuneda autori uute helitöödega. Põhjus seis selles, et täitsa uue eeskava läbiviimiseks ei jatku kahest proovist; päälegi ei tunnud orkester ja dirishöör üksteist veel küllalt ning orkestril tuli mängida mitte trükitud nootidelt, vaid käsikirjal.

Heino Eller'i uued sümfoonilised helitööd on meie vaesele sümfoonilise muusika litteratuurile igatahes suureks lisanduseks ega tarvitse me häbeneda neid sooritada väljaspool Eesti piirisid naaberriikide juures vastastiku muusikaliste külaskäikude ning pidustuste puhul.

Karl Leinus'e laulseltsi kontsert

oli 29. märtsil „Estoonia” kontsertsaalis. Esinesid segakoor hra K. Leinus'e isiklikul juhatusel ning kaks lastekoori (üks poiste — teine tüdrukute koor) abilise hra H. Truus'i juhatusel. Eeskavas Eesti ning Vene heliloojate laulud ja puht Eesti rahvalaulud. Kõneall oleva segakoori iseloomustavana joonena esineb rahulik ettekanne rütmi ning diktsiooni mõttes, enam-vähem tasane üldine ettekande foon (p) ja tü-

sedad bassid ning oktaavid. Üldiselt, ettekande ja kõlavuse mõttes osutab koor kalduvust liirismile. Erilist tähelepanu on hra Leinus oma lastekooridele osaks saada lasknud. Loomulikult on poistekoori kõlal rohkem metalli, kuna tüdrukute koori kõla tumedama iseloomuga on. Peab omama erilist armastust lastelaulu kui ka laste eneste vastu, et niipalju energiat ning aega pühendada laste koorilaulule. Ja seda on juhatajatel tõepoolest olemas.

Noorteühing „Tungla” kontsert.

Tähendatud kontsert oli „Estoonas” 21. aprillil. Esines segakoor Th. Vettik'u juhatusel ja lastekoor V. Raua juhatusel. Eeskava oli kokkusaatud peajasjalikult Eesti heliloojate töedest. Nimetatud segakoori iseloomustab haruldaselt kindlasti läbipeetud rütm, tugev markeerimine rütmilise ning diktsiooni mõttes, enam-vähem vali üldine ettekande foon ning naishääle domineeriv kõla. Üldiselt osutab mainitud koor kalduvust dramatismile, niihästi ettekande kui ka kõlavuse suhtes. Üldise karakteristikana mõttes esinevad mõlemad siinkohal nimetatud koorid (s. t. Leinus'e koor ja Tungla koor) teatava määrani nagu vastanditena. — Eeskavas olid muuseas kaks noore juhataja koorilaulu: „Õõ” ja „Oma saar”. Neis tundub juba teatud meeleolu ja teatav oskus koorimaterjaali kasutamises. Laste koor sooritas edukalt rea Eesti heliloojate töid. Kontsert korraldati sama eeskavaga 26. aprillil.

Rossini oratoorium „Stabat Mater”.

Vastavalt keskaja üldisele ilmavaatele oli selle ajajärgu muusikalise loomingu põhimõte: väljendada helides nägematut Kõrgemat Olevust ning patukahetsuste avaldamine. Ühenduses sellega luuakse muusika alal: üheltpoolt — terve rida suuremaid helitöid, mis kiidavad ja ülistavad maa ning taeva Looja suurust ja kinnitavad usku igavese õndsuse sisse, näit. „Te Deum laudamus”. „Gloria in excelsis” jne.; teiselt poolt — sama suur arv tusedaid helitöid, mis meile tuletavad meele surma ja tulevat hauatagust elu ning hinge päästmise nimel kutsuvad üles patukahetsusele, näit. „Miserere”, „Requiem”,

„Stabat Mater” jne. (kõik need on vaid helitööde teksti esimesed sõnad). „Stabat Mater'i” (eesti-keelne nimetus sisukohaselt „Leinav Ema”) põhimõte on Neitsi Mariia kaebtus ristilöödud Kristuse pärast. Olgu küll, et need helitööd tekkisid pääasjalikult keskajal, siiski on sama teema veel uemal ajal muusikalise väljatöötamise objektina esinend.

13. ja 18. aprillil kanti ette Rossini oratoorium „Stabat Mater” Kaarli kirikus hra D. Orgussaar'e juhatusel, oreli saatel (hra M. Lüdigi). „Ilo” koor sai oma ülesandega täiesti hakkama. Õigupoolest on koorile selles oratooriumis võrdlemisi väike osa jagatud ja see osa on iseenesest hoopis kergem kui näituseks „Requiem'is”, mille varemalt sooritas sama koor. Solistidena esinesid pr. M. Lüdigi (sopraan), prl. O. Orav (alt), hra K. Ots (tenor) ning hra B. Hansen (bass). Solistide koosseis oli väga õnnestatud häälematerjaali ning ansaambli mõttes. Orelikaasmäng vastas samuti kogu ansaamblile: ta ei katnud koori ega solistisid. Nagu kuulda, kavatakse oratooriumi ettekannet veel korrata kohalikus kataliku kirikus.

Miina Hermann'i austuskontsert.

12. aprillil korraldati „Estoonia” kontsertsaalis pidulik kontsert Miina Hermann'i auks tema 60. sünnipäeva puhul. Jubilaari muusikalist loomingu ja selle osa tähtsust, mida ta mänginud Eesti muusikaajaloos käsitati üksikasjaliselt paaris artiklis (vaata „Muusikaleht” Nr. 1, 2, 3), nii et ülearune oleks ses suhtes korduda. Täheandame ainult niipalju, et nimetatud kontserdist võtsid osa järgmised koorid: „Tungla” segakoor (juh. Th. Vettik), „Ilo” segakoor (juh. D. Orgussaar), Rahvaülikooli segakoor (juh. H. Roosmann), Leinuse segakoor (juh. K. Leinus) ning Leinuse lastekoor (juh. H. Truus). Igaüks nendest kooridest sooritas üksikult mõned jubilaari lauludest oma dirishööri juhatusel. Ühiskoori (ligi 700 lauljat) juhatas jubilaar ise. Solistina esines prl. O. Tiedeburg jubilaari soololauludega. Kogu jubilaari austamine kandis iseäranis pidulikku laadi: palju annetusi, kõnesid ning tervitusi mitmesugustelt muusikaorganisatsioonidelt.

Latvija Ülikooli segakoori kontsertide puhul.

(Tallinna „Estoonias” ja Tartu „Vanemuises”, 8. ja 11. mail)

Juh. Aavik.

Kui kahe naaberrahva paremad pojad üksteisele oma sügavamaid ja südamlikkumaid sõprus- ja lugupidamistundeid avaldavad, siis on sarnased momendid ülevad ning kõrgendavad inimeste hingi.

Sarnaseid läbielamisi valmistasid meile Latvija ülikooli segakoori külastamiskontserdid oma andelise maestro Bobkovi' juhatusel. Nad töid meile rõõmu, värskest, värvirikust ja elu.

Meie tutvunemise oma sõbralise naaberrahva andeliste heliloojate loomingu, mis kahtlemata elevust loob ka meie muusikaelus. See oli muusikalise sündmuseks, mis võib ergutavat tõuget anda ka meile — niihästi loov-muusikale kui ka rohkearvulistele tegev-muusika organisatsioonidele.

Koor sisaldab oma koosseisus palju värsket, jõurikast häälematerjaali, alates heledakõlaliste sopraanidega, lõpetades mõjuvõimsate bassidega, millede

vahel hõljuvad mahedad aldid ja tundelised tenorid. Kuigi naiselemendi ülekaal natuke suurem võiks olla; kõlab koor omas täiskogus kompaktselt, ümarguselt ja ühtlaselt. Omis ettekandis avaldab ta aga suurt kultuurilist iseteadvust ja seda närvi, mis kuulajad kohe oma mõjukonda võtab. Kooril on temperamenti, hoogu, jõudu ja nooruse tuld, aga ka õrnust ja südamlis-otsekoheseid tundeid. See ettekande hingeline külg tundus iseäranis Tartu kontserdil mõjuvamana ja sügavamana, (mul oli võimalus mõlemaid kuulata) olugi et Estoonia saal resonantsi mõttes palju paremaid võimalusi pakub ja Vanemuise näitelava kulisside vahel palju raskem laulda ning Tartu kontserdiks ka hääled rohkem väsitada olid saanud.

Asjaolu on seletatav suurema vastuvõtlikkusega Tartu publiku poolt, kelle hulgas oli palju akadeemi-

list peret, eesotsas haridusminister prof. Dr. Rahamägi, prorektor prof. Köpp ja teised professorid, kui ka väga rohkel arvul ilmunud muusika harrastajat publikumi, mis täitis Vanemuise saali viimse võimaluseni.

Kuigi reisiiga kaasaskäivad paratamata asjaolud koori puht-häälelist võimet täiel määral esile tulla ei lasknud, mis meile väga arusaadav, on koori üle-malnimetatud hääd omadused siiski niivõrd tugevad, et need, reisioludest tingitud defektikesed peaaegu tähelepanemata jäävad ja et nad koorile garanteerivad selle kunstilise edu, mille tunnistajateks meie iseäranis Vanemuise kontserdil olime ja mis loi tõesti valdava meeleolu.

Kõigest sellest selgub, et kooril on kõrge distsipliin ja suur tehniline võime nii puht-kõlalisel kui ka laulude tõlgitsemises. Seda asjaolu tuleb muidugi kirjutada koori maestro, andelise ja energilise juhi A. Bobkovi'i arvele, kes on suutnud kõike seda saavutada oma kogemuste, osavuse ja tahtejõuga, mis aga ühtlasi tõendab ka koori enda püsivat tööd ja paremat püüdmist. Bobkovi'i tõlgitsemise viis imponeerib oma otsekohesuse ja soliidisusega. Olgu siinjuures tähendatud, et koor pooleniste ülikooli ametlik asutus on, mispärast kannabki nime „Latvija Ülikooli segakoor“ kuna juht aga Latviija ülikooli muusikadirektori tiitlit kannab ning ülikooli õpejõudude hulka kuulub.

Nüüd mõni sõna eeskavast, milles kandvam osa oli pühendatud rahvaviisile. Läti rahvaviisid on meeloodilised, südamlised ja meeleolurikkad. Neis peegeldub rahvahing, ning meie peame nende järele tunnistama, et see hing ilus, puhas ja aus on. Oma rahvaviise on käsitanud ja kunstikuuega ehtinud peaaegu kõik Läti heliloojad, alates vana veteraani Zimse'ga ja lõpetades J. Sahlit'iga. See vara on õige mitmekesine ja rikkalik ning kooridel ei ole puudust tunda laulude valikus.

Peab tähendama, et heliloojad, kes eeskavas esinesid, kõik soliidse muusikalise kooli on saanud, neil omad traditsioonid olemas ja nad kõik omas loomingu rahvuslist aluspõhja tunnistavad, väljendades seda oma individuaaliteedi järele — üks muidugi rohkem, teine vähem. Kuid kõik nad ohverdavad oma parema äratundmise ja püüdmise selleks, et teenida oma kallist kodumaad, selle muusikalise ilme omapära kultiveerimisega, püüdmisega selle iseloomu selgemalt, reljefsemalt väljendada. See on niinimetatud rahvusline stiil ehk kool, millega iga väikerahvas võib üldise kunstivara salvesid rikastada ja täendada. Selle töö äratundmine hakkab meie väikerahvaste juures viimasel ajal ikka rohkem ja rohkem selgeks saama, nüüd, kus poliitilise enesemääramise kõrvale peab astuma ka rahvuskultuuriline — eestkätt kunstiline enesemääramine. Läti heliloojad käivad kindlasti selle töö otsimise teed, nagu seda meilgi märgata võib, mis muidugi avaldub iga loovvaimu juures sellele omaste individuaalsete kalduvuste järele.

Kontserdi avamissõna oli antud J. Zimse'le. Sellel Läti heliloojate veteraanil on suured teened rahvaviisi kogumises ja harmoneerimises, nii siis selle tutvustamiskontserdi algamine temaga, kui — võib olla — esimese Läti heliloojaga täiesti põhjendatud ja aukoha andmine talle loogiline järelus ajalooliselt vaatepunktilt. Kuigi ta otsekohese elukutse poolest ainult kaudselt muusikaga seotud oli (Valga seminari asutaja ja kauaaegne direktor), väljendavad ta harmoneerimisõnoid hääd muusikalist maitset ja tehnilist võimet, mis tunnistust annab ta tolle aja kohta

soliidsest muusikalisest haridusest. Seda tõendas ka tema harmoneeritud rahvaviis „Päike istub hilja õhtu“, mis kohe kontserdi algul oma südamlikkusega meeleolu löi ja koori kuulajatega kõige lähemasse kontakti viis.

Andrei Jurjani töödes on juba tunda niihästi rahvuslise vaimu ja koloriidi mõttes, kui ka rahvaviisi valikus tubli sammukese edasiastumist Zimsest, kuna viimane ikkagi tol ajal valitseva Saksa järeloomantismi mõju all oli. Jurjani „Kus käisid sa, kulla poiss“ väljatootus on küllalt huvitavalt konstrueeritud, kuna tema teine rahvaviis „Puhu tuulekene“ kuulajaid võlus oma südamliku otsekohesusega. See on otse lüüriline pärl, mis ka mõjuva anduvusega ettekannet leidis ja korrati.

Paul Jurjani (A. Jurjani vend), säätud eeligilises rahvaviisis „Veere päike taeva sülle“, väljendus sügav meeleolu ja juba iseloomulisem rahvuskoloriit. Huvitava täambri andis siin tenorite ja altide tarvitamine unisono. See oli üks eeskava omapärasematest lauludest.

Joseph Wihtol, praegu elavate Läti heliloojate senior, kauaaegne Peterburi konservatooriumi professor ja praegune Latvija konservatooriumi rektor, oli esitatud kahe lauluga: „Kolm noorukest öde“ — Latgali rahvaviis ja algupärane kompositsioon „Kuninga tütar“. Wihtoli toodang on väga laialine ja koorilaulud moodustavad sellest ainult ühe osa. Muidugi pakuvad ta tööd vormitajuse ja tehnika poolest küpsuse eeskuju. Esimene — väike mänglev lauluke rõõmsasisuliste sõnadega pakkus huvitava näite, et ka minööris võib gratsiööds meeleolu luua. (Laul korrali.) Teine balaaditaoline, vaheldusrikaste draamatiliste momentidega oli vastavas ettekandes mõjuv.

Emil Dahrsin'il — sellel noorelt surnud heliloojal on omapärane fusioonoomia — rohkem lüürilisse kalduv ja väljendab vabalt omi muusikalisi mõtteid. Kahest laulust on „Siioni lapsed“ sügavtõsine, teine „Mignon“ läbipaistva, heledama põhi-tooniga.

J. Sahlit on oma laulus „Kui lumi mäe tippudel“ õnnelikult saavutanud väljenduse sellele hingelisele ettekujutusele, mis valitseb teisel pool kõiki maise elu askeldusi, kõrgel särava päikese ja sätendava lume piirkonnas. Kui ta siin on tarvitanud väga keerulist ja modern harmoonilisi käike, mis ehk esialgu võõrastatavana tunduvad, siis on see tingitud olnud sellest looduse imepärasusest, millele meie maapäälised surelikud oma igapäevase maise tundega nii kergesti ligi ei pääse, ja mille salapärasest jõudu ja mõju ainult iseäralistel hardumuse silmapilkudel ettekujutada võime.

„Kui lumi mäe tippudel,
Nii puhtad olgem eluteel.“

Nende sõnade suur mõte on mõjuvat, vastavat muusikalist tõlgitsemist leidnud Sahlit'i töös. Muidugi nõuab sarnase teose ettekanne koorilt õige suurt harmoonilist võimet ja intonatsiooni puhtust, mida vaid koor, kui niisugune ideaalselt vist kunagi kätte ei saa, kuid meie külalistel õnnestas see võrdlemisi hästi. Suur tõus laulu keskel oli otse vapustav. Sahlit'i teine laul „Tee kodumaale“ on juba koorile ettekandmise mõttes vastuvõetavam ja tänuilikum — siin on ka rohkem rahvalaadi mõju, mis üldiselt tunduma hakkab selle helilooja hilisemates töödes, vaatamata tema modernistlike kalduvuste päälle.

Alfred Kalini'i töödes peitud päälle rahvuslise vaimu, mida ta ikka ja alati on harrastanud ja milles ta nii palju ilusat, iseäranis vokaal-muusika alal, loo-

nud, Bach'i ja Händel'i pääl põhjenevat algjõudu, millise kaljuse põhja pääl iga helilooja võib oma individuaalset muusikalise loomingu hoonet ehitada ja omapäraselt välja arendada. Meie kuulsime Kalnin'i tödest hästi tabatud mängleva „Väike oli ööpiklindu“ ja jõurikka, edasitungiva „Küll tormates tuiskavad“.

Emil Melngailis'el on rahvalaulu väljatöötamisel oma järjekindlalt läbiviidud stiil, mis põhjeneb puhtal diatonismil ja rahvaviisi tarvitamisele koorilaulus vast kõige vastavama väljendusviisi annab. Sellepärast tundus ka Melngailis'e rahvaviisi käsitus kõige etnograafilisemana kogu kontserdi eeskavas. Pääleselle on Melngailis'e tööd kõlalise koloriidi mõttes koorile väga tänuväärt, efektsed ja vaheldusrikkad. Lihtsate abinõudega on siin savutatud kunsti-

küps ja omapärane rahvusmuusika, mis Läti rahvalinge kõige paremast küljest valgustab. Meil kõlavad veel praegu kõrvus ilusad „Tutikene, linnukene“, „Millal tuled, hella venda“ ja mitmed teised.

Kontserdid möödusid pidulikkuse tähe all iseäranis Tartus mõlemate rahvuste hümnidega algul ja lõpul. Vastastikune vaimustus muutus lõpupoole tormiks, millist Vanemuise ruumid harva läbi elavad.

Läti akadeemilistele sõpradele oleme aga südamest tänulikud kunstilise naudingu ja elevuse eest. See oli kui kevadine tuulepuhang, mis tõi meie igapäevasesse ellu rõõmu ja elu. See rõõm sunnib meie vaimustusega hüüdma neile Riiga järele „Lai dsihvo“ (elagu!).

Kroonika.

Kodumaa.

Tallinna konservatooriumi riigistamise küsimus on juba pikemat aega Riigikogu komisjonides harutusel olnud. Nagu teada, esitas Riigikogule Tallinna konservatooriumi sääduseelnõu juba endine — K. Päts'i valitsus. Viimasel hariduskomisjoni koosolekul on aruandja Bauer toonitanud, et praegusel ajal raske on eelnõu nii laialt alusel vastuvõtta, nagu see esitatud.

Riigikogu rahaasjanduse komisjon on seisukohale asunud, et üle 8 miljoni aastas konservatooriumi päälle väljaanda ei või, kusjuures konservatooriumi riigistamise küsimus lahtiseks peaks jääma. Et aga riik kohustatud on muusikalise hariduse saamist soodsatel alustel võimaldada, esines aruandja järgmiste ettepanekutega: 1) muuta sääduseelnõu päälkirja järgmiselt: „Tallinna era-konservatooriumi toetamise säädus; 2) riigi kanda võtta ainult õpejõudude palgad akadeemilises osas, mitte aga muusikalisel eelkursusel ja lavakursustel; 3) soovi avaldada, et kindlat ainelist toetust saaks ka Tartu Kõrgem Muusikakool ja võimaluse järele ka mõni teine elujõuline muusikakool; 4) soovi avaldada, et iga aasta mõnele andekale ja kehvale õpilasele Tallinna konservatooriumis abirahad määrataks ja mõned noored anderikkad heli- ja lavakunstnikud täienduse otstarbel välismaile saadetaks.

Sellele ettepanekule järgnesid elavad läbirääkimised, milledest selgus, et praegusel Riigikogu sessioonil enam võimalik pole eelnõu täiel ulatusel arutada. Hariduskomisjon otsustas „Konservatooriumi riigistamise küsimust edasi lükata, kuid praegu soovi avaldada, et valitsus Tallinna konservatooriumi toetuseks 1924. a. lisaeelarvesse 4 miljoni marka üles võtaks ja sellega Riigikogule esineks“.

Artur Lemba helitööde kontsert oli pühapäeval, 10. mail Estoonia sümfoniaorkestri poolt autori isiklikel juhatusel. Eeskavas oli päänumbrina teine sümfonia, mille autor Estoonia teatrimaja 10-aastase juubeli mälestuseks loonud ja mille esiettekannet oli läinud sügisel. Pääle selle veel üksikud jaod esimestest sümfoniast, pidulik uvertüür ja klaverikontsert prl. Riives'i ettekandel.

Tallinna Meestelaulu Selts tegi taevaminemise pühal, 29. mail külastamisreisi Viljandi ja esines sääl Hariduseltsi saalis kontserdiga Eesti, Soome ja Ungari lauludest.

Otto Hermann'i helitööde õhtu oli reedel, 30. mail Estoonias, kus Estoonia sümfonia-orkestri poolt esiettekandmist leidsid helilooja uued tööd: „K e v a d e

sümfonia D-dur“, avamäng Franz Grillparzer'i draamale „Argonaudid“ ja „Suit kolmes jaos“. Viimase jaod kannavad järgmisi päälkirju: „Karjase mäng“, „Menuett“, „Pidu külas“. Pääleselle oli eeskavas veel juba varem ettekantud sümfoniiline poeem „H o m m i k“ orkestrile ja orelile.

Ülikooli muusikadirektori küsimus. Tartu Üliõpilaskonna segakoori juhatus esitas ülikooli valitsusele palve, pikema märgukirja näol, et ülikooli juure asutataks muusikadirektori koht, mis ka ülikooli põhikirjas fikseerida tuleks. Põhjenduseks tuuakse ette järgmised asjaolud: Muusikadirektori koha asutamise küsimus on tingitud üliõpilaskonna muusikalise künje väljaarendamisest. Üliõpilaskonna muusikasektsiooni segakoor on töötanud neli aastat ja suutnud selle aja jooksul võita üldise tunnustamise, esinedes eduga päälle Tartu ka teistes kodumaa linnades ja osavõttes ülikooli ning üliõpilaskonna ametlikkest pidustusist. Samuti esines koor eduga käesoleval kevadel ka Riias. Aluseks võttes kordaläinud tööd, kavatses muusikasektsioon oma tegevust laiendada, selleks ellu kutsudes üliõpilaskonna sümfoniaorkestri ning süvendades meeskoori tegevust.

Sektsiooni edaspidisele arenemisele teeb takistust sektsiooni kindlusetus ja raske majandusline seisukord: lauljatel enestel tuleb tasuda noodikulud ja harjutusruumide üür, kuna kõige suurem mure on koorijuhil palgaga, mida sektsioon pole suutnud kaugeltki vääriliselt tasuda. Koori sissetulekutest nendeks väljaminekuteks ei jätku. Muusikadirektori koha asutamise ülikooli juure võtaks viimane oma kanda osa koori kulused koorijuhil palga näol. Riigile tekkivad väljaminekud muusikadirektori palga suurusel loodab sektsioon tasuda oma kultuurilise tegevusega, mille sihiks on: arendada muusikalist arusaamist üliõpilaskonnas kui ka laiemates kihtides, neid äratades muusikalisele tegevusele Eesti heliloojate tööde vääriliste ettekannetega ja Eesti vokaalmuusika tutvustamise läbi välismaal, mis aitab luua sõprusesidemeid ja sellega ka teatavat poliitilist kasu toob.

Muusikadirektor, olles ülikooli õpejõud, vähemalt dotsendi õigustega, juhataks üliõpilaskonna segakoori ja instrueeriks ülikooli juures tekkivaid teisi muusikalisi organisatsioone. Muusikadirektori instituut on olemas enamasti kõigis väljamaa ülikoolides, muuseas ka Riias ja Helsingis ning on ka varemalt olnud Tartu ülikooli juures.

Nii pääjoontes üliõpilaste märgukiri. Missuguse seisukoha ülikooli valitsus selle kohta võtnud, pole veel teada, kuid üliõpilaskond ootab põnevusega oma õig-

lase palve rahuldandist, et see siis ülikooli ettepanekuna võiks Riigikogusse minna ja ülikooli põhisääduks fikseeritaks, milleks, arvatavasti, Riigikogu poolt takistusi ei tehta.

Muusikalised suvekursused. Klassi- ja koorilaulu metoodika, muusikalis-teoreetiliste teadmiste, hääle-tarvitamise ja laulupartituuri lugemise oskuse töstmiseks korraldab haridusministeerium kooliõpetajatele eelseisval suvel Tallinnas viienädalised kursused, mis algavad esmaspäeval, 7. juulil, kell 8 homm. Opetajate Seminaari ruumides. Kursuste muusikalise osa juhatajaks on A. Topman. Majanduslise osa juhataja ja ühiskorteri korraldaja on kooliõpetaja Volde-mar Raud. Ülesandmised tulevad adresee-rida haridusministeeriumile kuni 21. juu-nini, eriti äratähendades, kas vajatakse ühiskortert või mitte. Kuuldavasti kavare-seb Lauljate Liidu juhatus haridusministeeriumi ees palvega esineda, et kursustest võiksid võimalust mööda osa võtta ka koorijuhid — mitte õpetajad. Niisugusel korral oleksid kursustel esimesel neljal nädalal teooria oskusained ja klassilaulmise metoo-dika, viiendal nädalal koorilaulu metoodika ja prak-tiline töötamine sellel alal.

Tartu Kõrgemas Muusikakoolis lõppesid õpetöö ja eksamid maikuuga.

Pühapäeval, 18. mail oli koolil möödunud õpeaasta viimne õpilaste esinemise õhtu, mida muusikaliseks lõpuaktuseks nimetati. Ette kanti õpilaste orkestri saatel neli klaverikontserti:

Saint-Saëns'i klav. konts. g-moll — Helmi Leberecht — prl L. Brosse. klav. kl., Ljapunov'i klav. k. — Ida Adamson — pr. A. Brosse kl., Richard Strauss'i „Burleske“ — I. Verschov-sky — hra Jacobseni kl. ja Mac Dovieli'i klav. k. — H. Jürgens — pr. Bätge klassist.

Pääleseele esinesid veel viiulil- ja lauluettekannetega õpilased Pikk ja Jõks.

Vanemuise süvaneorkester algas oma 17. hooaega laupäeval, 31. mail. Orkester on endisega võrreldes natuke vähem (36 mängijat), Kontsertide korraldus käib endise kava järele, mis juba aastate jooksul väljakujunenud ja Tartus teatavaks traditsioo-niks saanud. Nii on esmaspäeviti ja kolmapäeviti rah-valik — kergema sisuga eeskava, teisipäeval ja ree-del tõsised helitööd, neljapäeviti sümfoniakontserdid, laupäevadel ja pühapäevadel laiendatud eeska-vaga kontserdid, millest ka solistid osa võtavad. Nagu kuulda, juhatab kontserte esialgu Juhan Simm, kuid olla kavatsus, kutsuda külalistena veel Raimund Kull'i ja Juhan Aavik'ut ühtlasi aga ka A. Kapp'i, A. Lemba't ja H. Eller'i omi heli-töid ettekandma. Samuti tahetavat ka veel väljast-poolt dirigente kutsuda. Kas neid kavatsusi teostada suudetakse, seda ei või muidugi praegu kinnitada.

Tartu Meestelaulu Selts andis Vanemuises 9. mail J. Simm'i juhatusel oma teise kontserdi, mis ette-kande suhtes hästi olla korda läinud, nagu seda L. Neuman „Postimehes“ toonitab. Arvustaja rõhutab, et eeskava oli eestipäraselt kokkusaatud, mis on samm edasi meie meeskooride arenemises, mis kuni viimse ajani veel siplevad Saksa „Liedertafeli“ sahariinimagusas õhkkonnas. Hääled kõlanud ilme-

kalt ja terve koor ühtlasena. Kahjuks olla kuulajaid vähe olnud.

Eelproov Järvamaakonna laulupeoks oli pühap. 1. juunil Paides selle ümbruskonna laulukooridega. Ju-hatas Paide gümnaasiumide laulu- ja muusikaõpeta-ja härra Joosep Saar. Oli huvitav, kui selgelt, puh-talt ühtesulavalt kõlasid häälerühmad ja kogu koor, ja kui ühtlane ning selge oli sõnade väljarääkimine. Erilist tähelepanu teenis gümnaasiumi õpilaste noor, kõigest 7 kuud tegutsenud pasunakoor oma osa-va kaasmänguga R. Tobjase teosele „Eks teie tea“, mida ei saadud läbiviia viimisel laulupeol Tallinnas samade nootide järele.

Suvemuusika Valgas. Valga linnavalitsus on otsus-tanud maksuta muusikaõhtud korraldada, mis oleksid igal pühapäeval linna pargis. Linnvolikogu on selleks tarviliku summa määranud. Pääleseele korraldab ka kohalik selts „Säde“ oma aias 4 korda nädalas mak-sulisi muusikaõhtuid, alates 15. maist. Mõlemates kohtades mängib kohaliku garnisoni orkester.

Räpina kihelkonna muusikapäev on nüüd kindlaks määratud Suviste pühade pääle (8. ja 9. juunil). Osa võtavad 9 koori 850 lauljaga. See on kihelkonna laulupäeva kohta küllalt suur arv. Esimesel pühäl on kirikus Haydn'i oratooriumi „Loomine“ ette-kanne. Räpinlased on väga vahvad, kui nad sar-nase suure ja raske helitöö ettekandega toime sa-avad, mis elukutselistelegi kooridele küllalt tööd annab. Kuid siin ei maksa kahelda, sest seda olla Rāpinas juba kord ette kantud ja hää eduga. Muusikapäeva korraldajaks on kohalik hariduselts. Toimepanejad loodavad, arvesse võttes kooride meeolelu, kõige paremat kordaminekut, kui ettenägemata äpardusi ei juhtu. Soovine pidule kõige paremat kordaminekut nii ettekannete kui ka osavõtjate suhtes.

Väljamaa.

Richard Strauss, kuulus Saksa helilooja, kes on loonud palju väljapaistvaid helitöid nii sümfoniilises kui ooperimuusikas, pühitseb 11. juunil oma 60-a. sünnipäeva. Strauss elab viimasel ajal Viinis, kuna ta enne Berliini riigiooperi ülem muusikadirektor oli.

Eesti muusikakunstnike õhtu Berliinis. „Vaba Maa“ kirjasaatja kirjutab selle kohta oma lehele järgmist:

Juba mõne aja eest teatasime Eesti tutvustamis-õhtu korralduskavatsusest Berliinis Eesti seltsi eest-võttel. See õnnestas siis ka möödunud pühapäeval võrdlemisi hästi. Meie kunstnikkude Krull'i, Juht'i ja Padva esinemised kutsusid välja elavaid kiiduaval-dusi. Kuigi 4. mai oli valimispäev, mis inimesed mujale tõmbas, siiski oli Eesti õhtule tulnud kaunistegi võõraid. Pääle ülalnimetatute esines veel pr. Hellat-Lemba, kes saabus Berliini mõni päev enne muusikaõhtut.

Publiku moodustas täiesti rahvusvaheline selts-kond. Korraldus oli hästi läbi mõeldud ega jätnud midagi soovida. Nii olid määratud isikud, kes infor-meerisid võõraid igas küsimuses Eesti üle ja neid järelepärimisi polnud sugugi vähe. Külaliste hulgas võis silmata ka meie naaberrügi ja teiste piiriikiide diplomaate.

Järgmine „Muusikalehe“ number ilmub hulga piltidega ja noodilisaga Jaanipäevaks ja selle sisu on pihen-datud tänavustele maakonna laulupidudele Narvas ja Paides.

Väljaandja: Eesti Lauljate Liit. — Vastutav toimetaja: Juhan Aavik.

A-S. „ÜHISELU“ trükk, Tallinnas — Pikk uul. 42.

ORELITEHAS A. TERKMANN

KIRIKU,
KONTSERT
JA KODU

ORELID
HARMOONIUMID
IGAS SUURUSES

TALLINNAS, UUS TATARI UUL. № 12

Üle maa tuntud J. OLBREI

muusikaäri
ja töökoda
Asutatud 1890 a.
Tallinnas,
S. Tartu m. 6
Kõnetraat 26-58

*

Igasugused
muusikariistad
ja nende
tarbed

Harmoniumid

oma töökojast
tuntud häduses

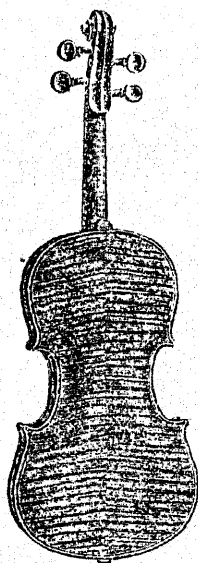
Müük 5 aasta vastutusega

Õ/Ü ESTO-MUUSIKA

Pääladu: Tallinnas, Vanaturu kael 18/3 --- Kõnetraat 10-24

Osakond: Tartus, Promenaadi uul. 2 --- Kõnetraat 6-45

KÕIGE SUUREM MUUSIKA ERI-ÄRI EESTIS

Noodid	Harmoniumid
Muusikariistad	Grammofonid
Klaverid	Keel- ja puhkpillid

Igasugused muusikariistade osad

Kõige paremate kodu- ja väljamaa ilmapabrikute ainuesitused

Müük vabriku hindadega

EESTI LAULJATE LIIDU
MUUSIKALEHT
ILMUB KORD KUUS

Muusikalehe eesmärgiks on Eesti muusikaelu kõigekülgselt valgustada ja selle loomulikule arenemisele soodsat pinda luua. Selleks tahab Muusikaleht eestkätt silmas pidada meie laulu- ja mängukooride edenemist, neid Lauljate Liidu ümber koondades, kui ka kõiki teisi muusikalisi päevaküsimusi käsitada, neilt mitmesugustelt aladelt, mis on tähtsad Eesti rahvuslise muusika kultuuri kõrgele tõstmiseks. Kaasa aidata Eesti helikunsti kõigekülgsel õitseleviimisele — see on Muusikalehe kauge siht.

Muusikaleht toob ülevaateid väljamaa muusikaelust ja tahab iseäranis meie naaberriikidega sellel alal lähemat sidet pidada.

Muusikalehele on kaastööd lubanud järgmised heliloojad, muusikategelased ja kunstnikud: Miina Hermann, A. Kalnin (Läti), A. Kapp, A. Kasemets, prof. Heikki Klemetti (Soome), C. Kreek, prof. Ilmari Krohn (Soome), A. Krull, R. Kull, P. Laja, H. Laksberg, A. Läte, prof. A. Lemba, Armas Maasalo (Soome), Leevi Madetoja (Soome), E. Mesiäinen, H. Meri, L. Neumann, M. Pukits, J. Paulsen, W. Peerna, P. Ramul, G. Reeder, M. Saar, J. Saar, J. Sahlit (Läti), J. Simm, A. Schmidt, Aino Tamm, prof. J. Tamm, V. Tamman, Tenno-Vironi, A. Topman, K. Tuvike, K. Törnpu, A. Vedro, mag. O. Väisanen (Soome) ja teised.

Muusikaleht annab aasta ja poolaasta tellijatele kaasanena aasta kohta kuus vihku koorilaule, mille välja- valiku teeb muusika toimkond, kuhu kuuluvad J. Aavik, Miina Hermann, A. Kasemets, C. Kreek, P. Ramul, J. Simm, A. Topman, K. Törnpu.

Muusikalehe väljaandjaks on Eesti Lauljate Liit, vastutavaks ja tegevaks toimetajaks Juhan Aavik. Muusikaleht ilmub kord kuus, iga kuu lõpul. Tellimise hind ühes saatekuludega aastas: 400 marka, poolaastas 200 marka. Üksiknumber 30 marka, ühes noodilisaga 50 marka.

Toimetuse ja tallituse aadress:

TALLINN, E. Laulj. Liidu Muusikaleht — Müürivahe uul. 16

Toimetaja aadress: TARTU, Viljandi uul. 11, krt. 2.